

Meningsløs grusomhed, unødigt lidelse, dårlig velfærd eller mangel på respekt? - Udviklingen i synet på, hvad det er, dyre- værnslovgivning skal beskytte dyr imod

Peter Sandøe
Københavns Universitet
IPH (SUND) & IFRO (SCIENCE)

www.dyreetik.dk
www.animaethics.net

MÅL MED DETTE OPLÆG

- **Dyreværnslovgivning et middel, samfundet bruger til at sikre beskyttelse af dyr i menneskers varetægt**
- **Dyreværnslovgivningen i DK har over tid gennemgået 4 store ændringer**
- ***Hvordan afspejler disse ændringer holdningen til, hvad dyr skal beskyttes imod?***
- ***Hvordan har synet på lovgivning som middel til at løse opgaven ændret sig?***
- ***Hvilke andre ændringer ses i synet på dyr og dyrebeskyttelse?***

PLAN

- 1. Lovene fra 1857 og 1916: Beskyttelse mod meningsløs grusomhed**
- 2. Lovene fra 1950 og 1991: Sikring af landbrugsdyrenes velfærd**
- 3. Andre ændringer i synet på dyr og dyrebeskyttelse**
- 4. Konklusion**

Lovene fra 1857 og 1916: Beskyttelse mod meningsløs grusomhed

VERDENS FØRSTE DYREVÆRNSLOV (1822)

“... hvis en person eller personer, som er ansvarlig for eller i deres varetægt har en hest, en ko, en okse, en kvie, en tyrekalv, et får eller andet slags kvæg, hvor dyret er en anden mands ejendom, uden grund slår, misbruger eller mishandler et sådant dyr, så skal vedkommende stilles for en fredsdommer eller en anden øvrighedsperson.”

BEGRÆNSNINGER I LOVEN

- 1. Kun nogle dyr er omfattet**
- 2. Kun såkaldt *meningsløs grusomhed* er omfattet**
- 3. Kun ting gjort af andre end dyrets ejere er omfattet**

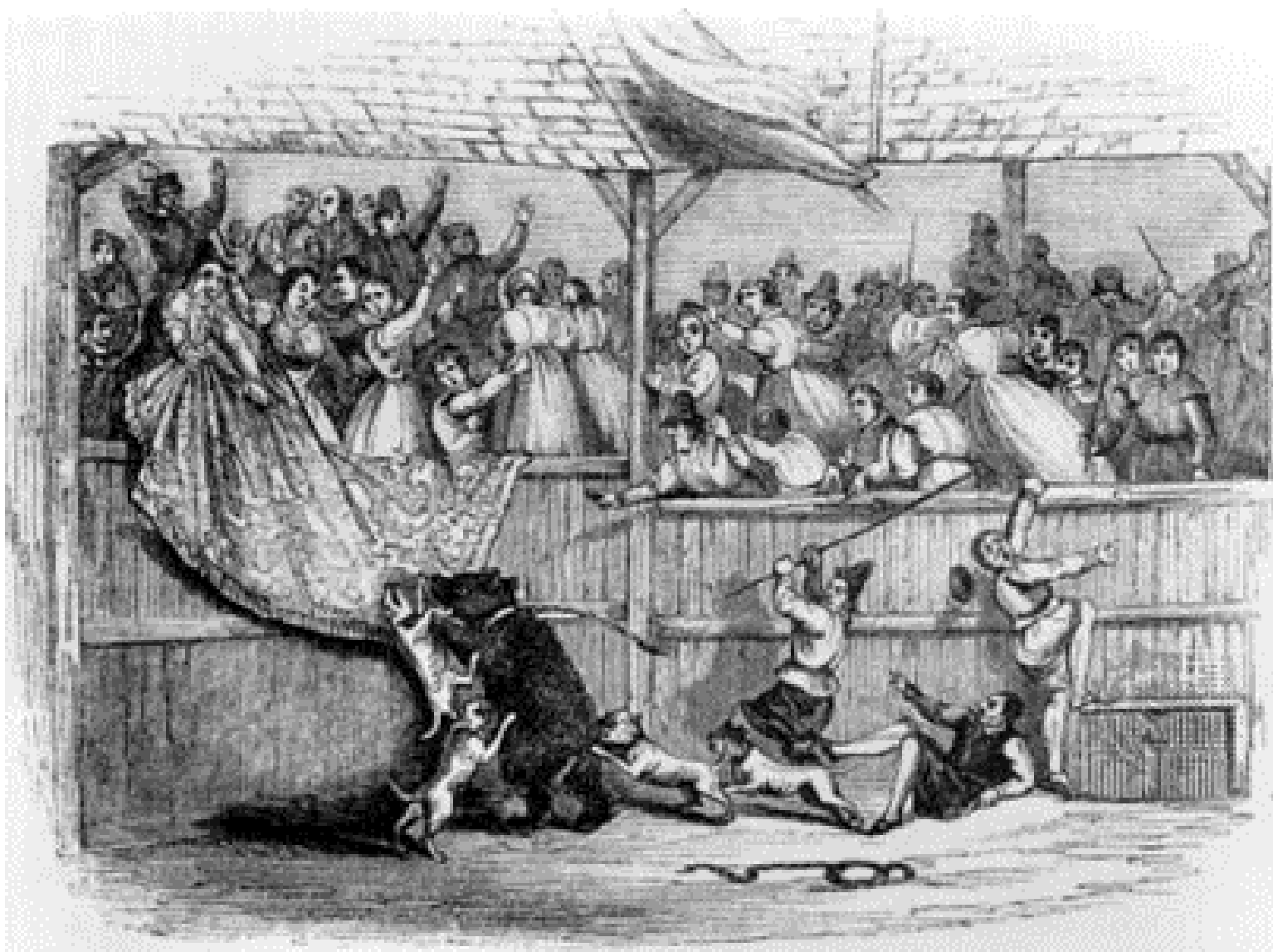

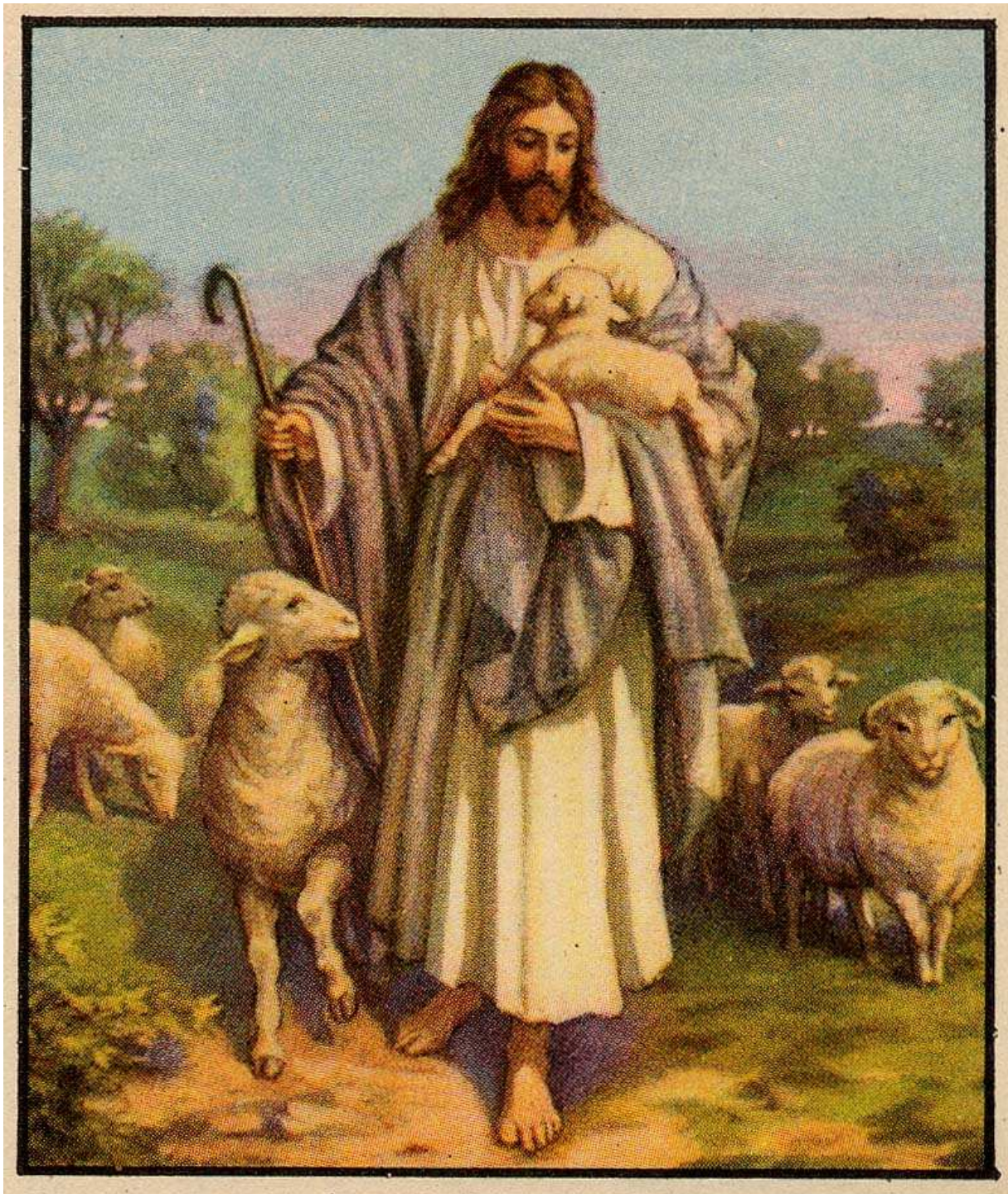
**Had
ROTTERNE**

Perin

namotrykna

LANDSUDVALGET FOR ROTTERKAMPFELSE

DANMARKS FØRSTE DYREVÆRNSLOV (1857)

“Hvo som gjør sig skyldig i raa Mishandling eller anden grusom og oprørende Behandling af Dyr, navnlig Huusdyr, bliver, hvad enten Dyret tilhører ham selv eller Andre, derfor at ansee, efter Forseelsens Beskaffenhed og med Hensyn til, om den første Gang begaaet eller gjentagen, med Straf af Bøder indtil 200 Rdl. eller af simpelt Fængsel indtil 4 Uger.”

LIGHEDER OG FORSKEL I FORHOLD TIL DEN BRITISKE LOV

Ligheder:

- Fokus på meningsløs ("raa", "oprørende") grusomhed
- Fokus på nyttedyr ("Huusdyr")

Forskel:

- Omfatter også dyrenes ejere

HVAD SKYLDER VI DYRENE IF. LOVEN?

- 1857** Beskyttelse mod meningsløs grusomhed
- 1916** Beskyttelse mod vanrøgt og uforsvarlig behandling
- 1950** Beskyttelse mod unødigt lidelse. Sikring af forsvarlig behandling
- 1991** Opfyldelse af fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov

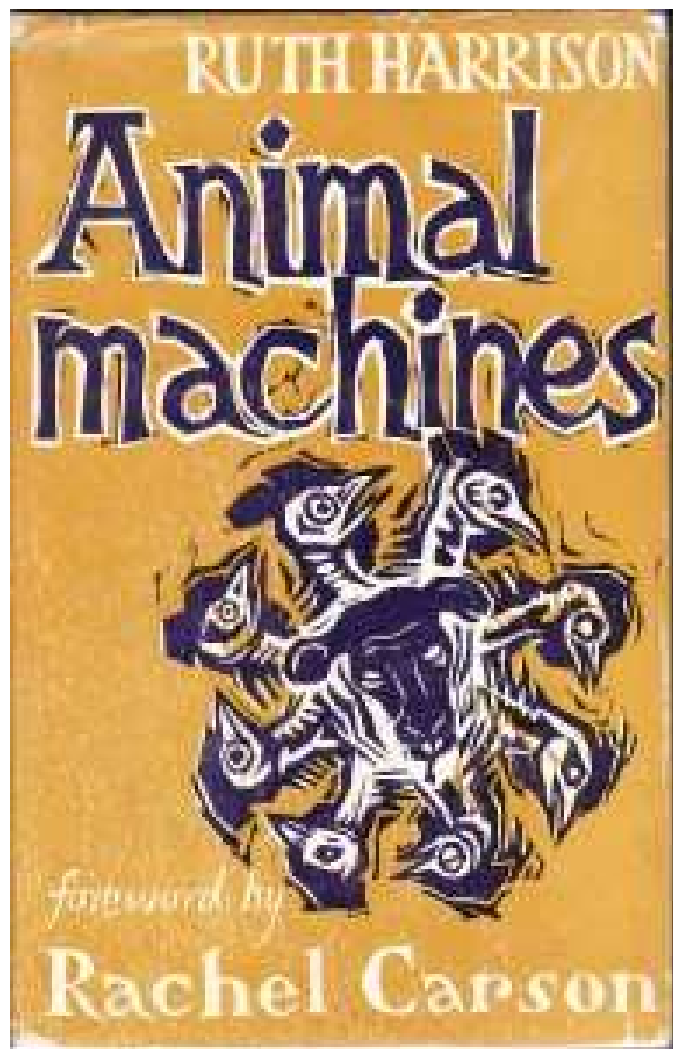
Lovene fra 1950 og 1991: Sikring af landbrugsdyrenes velfærd

HVAD SKYLDER VI DYRENE IF. LOVEN?

- 1857** Beskyttelse mod meningsløs grusomhed
- 1916** Beskyttelse mod vanrøgt og uforsvarlig behandling
- 1950** Beskyttelse mod unødige lidelse. Sikring af forsvarlig behandling
- 1991** Opfyldelse af fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov

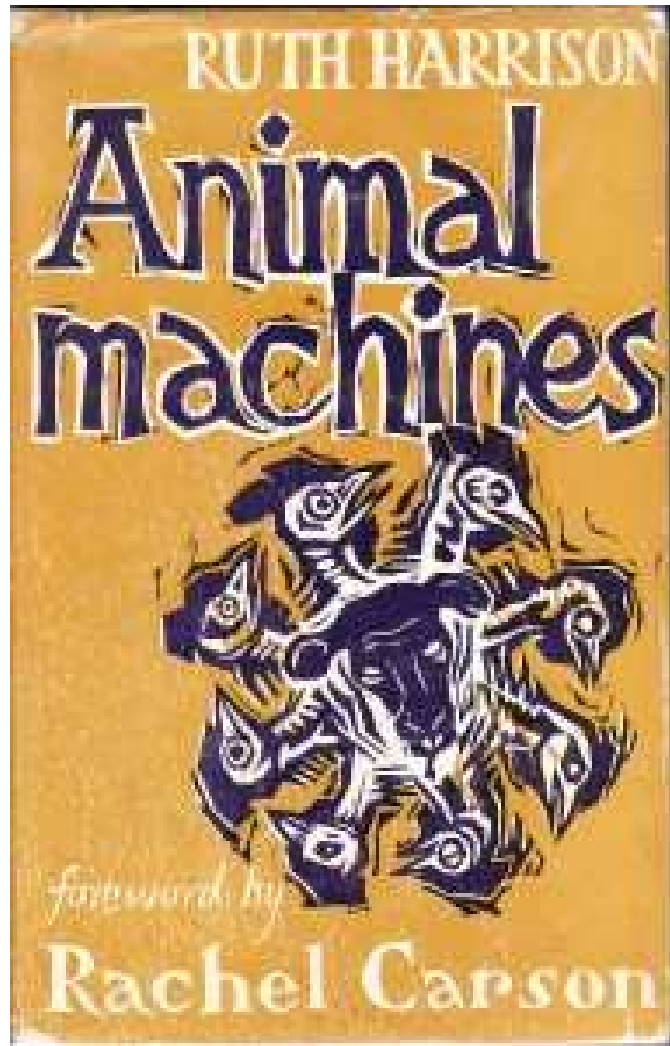
FREMKOMSTEN AF BEGREBET DYREVELFÆRD: HARRISON OG BRAMBELL

FREMKOMSTEN AF BEGREBET DYREVELFÆRD: HARRISON OG BRAMBELL

Report of the
Technical Committee to Enquire into the
Welfare of Animals kept under
Intensive Livestock Husbandry Systems

Chairman : Professor F. W. Rogers Brambell, F.R.S.

*Presented to Parliament by the Secretary of State for Scotland and the
Minister of Agriculture, Fisheries and Food
by Command of Her Majesty
December, 1965*

BRAMBELLS SVAR PÅ PROBLEMET MED KONKURRENCE FRA LANDE MED LAVERE STANDARDER

"... we recognise that the effect of some of our recommendations may be to increase costs in certain sectors of the industry, at least in the initial stages. ... We would, however, be concerned if the standards we have recommended for adoption in this country had the result of encouraging imports produced overseas under systems contrary to these. ... we therefore recommend that the Government take such steps as may be practicable to ensure that it does not happen."

COUNCIL CONSEIL
OF EUROPE DE L'EUROPE

European Convention for the Protection of Animals kept for Farming Purposes

Strasbourg, 10.III.1976

Article 3

Animals shall be housed and provided with food, water and care in a manner which – having regard to their species and to their degree of development, adaptation and domestication – is appropriate to their physiological and ethological needs in accordance with established experience and scientific knowledge.

BETÆNKNING

fra Justitsministeriets Arbejdsgruppe

vedrørende

Intensive Produktionssystemer

og

Dyrebeskyttelse i praktisk Landbrug

Betænkning nr. 868

Maj 1979

Som unødige må anses begrænsninger i dyrs ret til beskyttelse mod lidelse, som ikke rettelig er begrundet i overordnede menneskelige formål, d.v.s. formål, som inden for rammerne af den bestående samfundsorden tillægges større vægt og accepteres som værdige i forhold til herskende kulturelle-etiske traditioner. Her vil den intensive produktionsform i sig selv medføre en flytning af grænsen mellem værdig og uværdig med deraf følgende ændrede krav til de personer (husdyrbrugere), som har pligt til at beskytte mod lidelse, men samtidig på kvalificeret vis ønsker at opnå optimal produktion.

Ved lidelse forstås ikke blot smerte eller fysisk beskadigelse, men også adfærdsbegrænsende følger af mangelfuld miljøtilpasning, i den udstrækning sådanne begrænsninger bevirker organiske eller funktionelle forstyrrelser, som kan registreres i form af forringelse af dyrets sundhed og velbefindende.

HISTORIEN OM BURHØNSENE

- **Loven fra 1950 indeholder et forbud mod "at anvende æglægningsbure"**
- **Dette var på det pågældende tidspunkt ikke noget problem, da der ikke blev brugt bure i DK**
- **Danmark var storeksportør af æg, men tabte fra starten af 60erne gradvist markedsandele**
- **I 1979 blev det tilladt at producere i bure – dog med en række restriktioner**
- **Den danske ægproduktion er dog forblevet en ren hjemmemarkedsproduktion**

NYRUPS SVINELOVE

- **I efteråret 1997 bragte Poul Nyrup Rasmussen grisene på den politiske dagsorden**
- **De sikrede ham en valgsejr i marts 1998**
- **Han kvitterede ved at gennemføre en række "svinelove"**
- **Til grund for arbejdet lå et arbejde fra "Arbejdsgruppen om hold af svin"**

SVINELOVSUDVALGET

- **Udvalget ønskede bedre forhold på fire punkter:**
 - et ordentligt lejeareal (÷ fuldspaltestalde)
 - adgang til halm eller andet rodemateriale
 - mulighed for temperaturregulering
 - mere plads i staldene
- **De tre første punkter blev gennemført ved dansk lovgivning**
- **Det fjerde punkt skulle regeringen arbejde på at få gennemført ved hjælp af nye EU-regler**
- **I 2001 blev EUs direktiv om hold af svin ændret, så det i det store og hele kom på linie med de danske regler**

Regeringen og Enhedslisten sætter svinene fri

Danmark skal være førende inden for dyrevelfærd – også i svinestaldene. I dag er danske søer fikseret i halvdelen af deres liv. Men regeringen og Enhedslisten vil som en del af en velfærdspakke for svin indføre løsdrift i en større del af de danske svins liv, og på sigt skal svinene sættes helt fri. Pakken indeholder desuden penge til udvikling af alternativer til kastration og halekupering, så danske grise får krøller på halen.

Publiceret 30. juni 2013

Sted og dato
Dias 30

Sted og dato
Dias 31

TOPMØDEERKLÆRING BEDRE VELFÆRD FOR SVIN

13. MARTS 2014

En dansk svineproduktion, hvor dyrevelfærd og vækst går hånd i hånd

Svineproduktionen i Danmark er internationalt anerkendt for en ressourceeffektiv produktion af både høj kvalitet og med høj fødevareresikkerhed.

Vi, fødevareministeren og repræsentanter for dansk landbrug, slagterierne, dyreværnsorganisationerne, forbrugerorganisationer, dyrlæger og detailhandlen, er enige om at arbejde for markante forbedringer i dyrevelfærden, der samtidig tilgodeser dansk landbrugs og fødevarerektorens høje anseelse og fremtidige vækstmuligheder.

Hovedvægten i indsatsen vil ligge i landbrugserhvervet. Men det er væsentligt, at også detailhandlen og forbrugerne bakker op. Desuden skal gode rammevilkår understøtte, at dansk landbrug fremover er et konkurrencedygtigt erhverv, der kan bidrage med indtjening og arbejdspladser. Det er en forudsætning for at foretage de nødvendige investeringer i bedre dyrevelfærd.

Vi deler den helt grundlæggende fælles anskuelse, at forbedringer i dyrevelfærd godt kan gå hånd i hånd med fortsat vækst og konkurrenceevne for erhvervet.

Sted og dato

Dias 32

Større overlevelse blandt smågrise

Landbruget arbejder hen imod, at overlevelseshraten for smågrise er hævet med én gris pr. kuld i 2020. En fælles indsats starter nu.

På sigt skal alle søer gå fri

Landbruget har som målsætning, at mindst 10 % af diegivende søer skal gå fri i farestalden i 2020. En fælles indsats starter nu.

Stop for kastration af smågrise

Landbruget har som målsætning, at kastration uden bedøvelse skal ophøre senest i 2018. En fælles indsats starter nu.

Nedbringelse af antallet af halekuperede smågrise

Andelen af halekuperede smågrise skal nedbringes markant. En fælles indsats starter nu.

En styrket indsats mod mavesår hos søer og slagtesvin

Forekomsten af mavesår reduceres gennem bl.a. styrket sundhedskontrol. En fælles indsats starter nu.

Dyrevelfærd indarbejdes i månegrисprojektet

Fokus på staldindretning der tilgodeser dyrevelfærd.

Større valgmulighed for forbrugerne, når det gælder dyrevelfærd

Slagterierne og detailhandlen forpligter sig til at arbejde for at give forbrugerne mere information om og større valgmulighed i forhold til produkter med bedre dyrevelfærd. En

UKRAINE-BALANCEN

» Hvis vi hæver kravene utopisk højt, så flytter produktionen bare til Ukraine. Og det hæver jo ikke dyrevelfærden samlet set«

Dan Jørgensen, Politiken 13. marts 2014

Nyt dyrevelfærdsmærke skal give flere grise krølle på halen

Miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen etablerer et nyt dyrevelfærdsmærke. Stjerne kød gør det nemmere for forbrugerne at vælge svinekød med bedre dyrevelfærd.

Publiceret 10. maj 2016

DET CENTRALE DILEMMA

- **Fra 1950 frem til i dag har vi set to modsatrettede tendenser:**
 - *På den ene side en stigende opmærksomhed på og et tilsvarende ønske om at sikre landbrugsdyrenes velfærd*
 - *På den anden side en voksende international priskonkurrence og bevidsthed om behovet for at beskytte det danske landbrug*
- **Dette har ført til, at man mere eller mindre har opgivet at lovgive sig ud af problemerne**

Andre ændringer i synet på dyr og dyrebeskyttelse

ETIK OG FAGLIGHED

- **De mandlige veterinære og husdyrfaglige professorer i Jepsen-udvalget udtalte sig gladeligt om etik**
- **Etik og faglighed blev skilt ad, da der i 1986 blev nedsat et "etisk råd vedrørende husdyr"**
- **Forholdet mellem etik og faglighed var et stort issue i de to betænkninger, som lå til grund for den seneste store ændring af dyreværnsloven**
- **I første omgang blev resultatet to råd: Dyreværnrådet og Det Dyreetiske Råd**
- **Per 1. januar 2016 blev Dyreværnsrådet nedlagt**
- **Tilsyneladende en erkendelse af, at man ikke kan løsrive faglighed for etik, når det kommer til dyreværn**

VELFÆRD OG MERE END VELFÆRD

- **Der er sket en udvidelse af begrebet dyrevelfærd gennem de sidste 50 år**
- **Oprindeligt opfattede man velfærd som fravær af smerte**
- **Med Brambell tilføjede man kravet om at tilgodese adfærdsmæssige behov**
- **På det seneste er ideen om “positiv velfærd” kommet til**

POSITIV VEFÆRD?

VELFÆRD OG MERE END VELFÆRD

- **Der er sket en udvidelse af begrebet dyrevelfærd gennem de sidste 50 år**
- **Oprindeligt opfattede man velfærd som fravær af smerte**
- **Med Brambell tilføjede man kravet om at tilgodese adfærdsmæssige behov**
- **På det seneste er ideen om "positiv velfærd" kommet til**
- **Mulighed for naturlig levevis spiller en stadig større rolle**
- **Begreber som "respekt", "integritet" og "værdighed" er kommet på banen**

ANDRE DYR END LANDBRUGSDYR

- **Fra 1950 og frem er en række andre dyr kommet i fokus mht. til lovgivning:**
 - **Jagtbart vildt**
 - **Vilde dyr (cirkus, zoo, privates hold af)**
 - **Hunde (forbud mod kupering af ører og haler; mindstealder ved salg ...)**
 - **Heste (hestelov)**
 - **Katte (indfangning af herreløse katte; forbud mod at skyde)**
- **Hold af dyr inden for hjemmets fire vægge er dog stadig mere eller mindre uden for lovens rækkevidde**

Cirkusdyr

DEL ARTIKEL

Dyrs optræden i cirkus sker udelukkende for underholdningens skyld. Vi lærer ikke noget væsentligt om disse dyr ved at se dem optræde. De bidrager ikke til forskning, der kan give ny viden, som også kan komme dyrene selv til gode, og truede arter bliver ikke mindre truede af, at vi sætter dem til at lave kunster. Hvor en zoologisk have har mulighed for at undervise, forske og bevare, kan et cirkus kun underholde. Og for at dette kan lade sig gøre er vi nødt til at acceptere ringere forhold for dyrene end de ville have haft i faste anlæg.

Sted og dato
Dias 45

Bliv ven med os på
Facebook

1812

Hjælp til dyr
Døgnet rundt

Tilmeld dig
vores nyhedsbrev

Dit navn *

LOBBYISME, AKTIVISME OG VÆRDIPOLITIK

- **Frem til 90erne var dyrevelfærd et ekspertanliggende, sekunderet af en diskret men håndfast lobbyisme fra landbruget**
- **Senere kom stærke NGOer på banen – med dygtig brug af først traditionelle og senere sociale medier**
- **Siden Nyrup vandt et folketingsvalg ved hjælp af dyrene, er dyrevelfærd blevet et vigtigt emne i værdipolitikken**

Sted og dato
Dias 45

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Konklusion

Sted og dato
Dias 47

- **Der er sket et afgørende skifte fra beskyttelse mod meningsløs grusomhed til sikring af dyrevelfærd**
- **Takket været global priskonkurrence er der dog et klart misforhold mellem ideal og realiteter**
- **I stigende grad forsøger man at styre med andre midler end lovgivning**
- **Andre dyr end landbrugsdyr er kommet i fokus**
- **Faglighed og etik har konkurreret, men etikken er nu i centrum**
- **Dyrevelfærd spiller en stigende politisk rolle**
- **Mindre indflydelse til traditionelle eksperter**
- **Udvikling og overskridelse af begrebet dyrevelfærd**

